

Til arbejdet – liv eller død

Stress som forskningstema, filosofisk begreb og fænomen i psykologens arbejde. Det hele er med i en velskrevet antologi redigeret af Malene Friis Andersen & Svend Brinkmann.

Stress som fænomen dukker frekvent op i pressen – fx i kunne en artikel i Politiken 7. februar 2014 berette, at næsten halvdelen af alle studerende på Københavns Universitet oplever stress-symptomer dagligt.

Hvor alarmerende dette end lyder, må vi huske, at denne og lignende opsigtsvækkende undersøgelser baserer sig på selvrapportering. Dermed ikke sagt, at problemet ikke er reelt, men det minder os om, hvor elastisk og uklart defineret stress-begrebet er. Og hvor utroligt det er, at det moderne arbejdsliv i den grad udfordrer vores krop og sjæl.

Bogen 'Nye perspektiver på stress' griber fat om netop dette dilemma og præsenterer en række provokerende og inspirerende tilgange til fænomenet stress – fra forskeren, over filosofen til praktikerens. Et gennemgående tema i flere kapitler er udfordringerne ved de uklare diagnosekriterier og behovet for en tydeligere afgrænsning af begrebet, der opstår som et knudepunkt for både individ og organisation, krop og sjæl, håb og mareridt – hvad Svend Brinkmann kalder et hybridfænomen.

Inspiration fra forskellige vinkler

Bogen er en (velredigeret!) antologi, og dens styrke bredden i tilgangene. Hvert kapitel tilbyder et nyt indblik i den prisme, stressbegrebet er, og en mulighed for at blive klogere på forståelses- og håndteringstilgange til stress. Spændende er opgøret med en dominerende antagelse om, at personlighedstræk som perfektionisme, overinvolvering og arbejdsnarkomani fører til stress – hvor den bagvedliggende forståelse er, at det er noget iboende i individet, der forårsager stress.

Malene Friis Andersen argumenterer for at nedbryde denne kausalitet og i stedet betragte udviklingen af stress som en dynamisk og reciprok proces, hvor faktorer i individet og de organisatoriske forhold er i konstant gensidig udveksling. Her anvendes

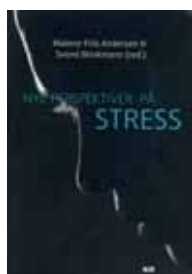
begrebet kognitiv kapitalisme som en forståelsesramme for, hvordan medarbejderen i det moderne videnarbejde ofte anser arbejdet som et afgørende element i deres identitet – og samtidig forudsætter løsningen af arbejdet, at de netop involverer og anvender denne subjektivitet. Adskillelsen af det private og det professionelle bliver en vanskelig opgave og kombineret med fraværende eller dissonant ledelse en decideret udfordring.

Ligeledes fra forskningen side præsenteres bud på en forståelsesramme af kulturen og relationerne som hhv. beskyttende eller forværende for stress, ikke bare i forhold til diskurser om stress og travlhed i organisationen, men som kollektive ap-praisals- og copingstrategier (Tanja Kirkegaard). Også gennemgangen af et decideret aktionsforskningsprojekt i en ældrepleje påpeger værdien af den kollektive indsats og tilgang til forebyggelsen af stress (Mia Husted og Ditte Tofteng), men også hvor stor og vedholdende indsats det kræver – i sig en belastningsfaktor i arbejdslivet.

Fra praktikerens side leverer Nadia Prætorius et tankevækkende og forstemmende indlæg, der perspektiverer stress i forhold til den fremmedgørelse og uvederhæftighed, den moderne videnarbejder kan opleve, når krav om optimering kolliderer med faglig troværdighed og etik. De socialkonstruktionistiske konsulenter (Gitte Haslebo og Gro Emmertsen Lund) belyser stress som diskursivt fænomen med fokus på de meningskabende processer, der driver handling i organisationerne, og hvordan konsulenten kan facilitere en anerkendende læringsproces, der fremmer 'det, der allerede virker'.

Antologien er præget af forskellige faglige positioner og diskurser. Læs den, hvis du vil inspireres fra mange forskellige vinkler på stress som forskningstema, filosofisk begreb og fænomen i psykologens arbejde. Den kan varmt anbefales. ■

Marie Kingston

BOGDATA

Malene Friis Andersen & Svend Brinkmann (red.): "Nye perspektiver på stress". KLIM, 2013. 227 sider. 299 kr.